

מאפייני הגיל המודרך נח"לים-נחליאל (כתה ז'-ח')

גיל 13-14 כרוך בשינויים פיזיולוגיים ונפשיים, המשפיעים על יחסו של המתבגר לעצמו ולסביבתו. זו אולי אחת הסיבות לירידה משמעותית במספר החניכים ולקשיים שאנו נתקלים בהם לשמור על הקבוצה כמסגרת.

יכולת החשיבה של החניכים הולכת ומתפתחת עם השנים. מושגים שהם לא יכלו להבין הופכים להיות מובנים. חניך בגיל זה מסוגל לתפוס מושגים מופשטים (צדק, מוסר). החשיבה הופכת לביקורתית ורחבה יותר ויש אפשרות לדון עמם בנושאים עקרוניים ומהותיים.

בגיל זה, החניך מתחיל לגבש את זהותו הערכית. החניך בוחן את העולם ובונה לעצמו סולם ערכי. השינויים הפיזיולוגיים הופכים את היחסים בין הבנים לבנות מיחסים של עימות – לרצון לקרבתו של בן המין השני. הבנים מרוכזים יותר בחברות "משימתית", ואילו הבנות בחברות אינטימיות. השפעתו של היצר לפעילות ולריגושים גובר, כאשר ישנן כמה אפשרויות התמודדות איתו:

כניעה – הליכה אחרי פיתויי הרחוב.

הכחשה – אי התמודדות והדחקת הבעיה.

עידון – הפניית המרץ לספורט, אומנות, יצירה חיובית.

אם בגיל המוקדם, דעת המבוגרים קובעת, הרי שעתה מחפש החניך את דעתם של חבריו בני גילו. החניך עסוק ב"מה אומרים עליו".

לקראת גיל 14 החניך נמצא בשיאו של גיל ההתבגרות. תקופה זו נחשבת לקשה ומתישה למתבגר ולסביבתו, למשפחה, לחברים, בית-ספר, למרכזות ולמדריכים. החניך עובר שינויים קיצוניים של מצבי רוח, הנובעים משינויים פיזיים ורגשיים.

חניך בנחליאל נתפס כבוגר בעיני עצמו ולמעשה יכולת החשיבה שלו שווה למבוגר. אולם, חסרים לו ניסיון ואחריות ולכן לפעמים נוצרים עימותים בין החניך למסגרת, כאשר החניך מנסה להפגין שהוא כבר גדול. החניך מרגיש בלבול ומחפש מורה דרך שמבין אותו ורוצה בטובתו.

תהליך ההתבגרות שונה מאוד מחניך לחניך ולכן קיים שוני רב בין החניכים בתקופה זו. חלקם בוגרים מאוד וחלקם עדיין ילדים. קיים גם שוני בין הקבוצות, חלקן פועלות כבר במרץ וחלקן ממשיכות להתנהג כמו חניכי נטעים.

בכיתה ח' קיים מעבר מזהות קבוצתית של הקבוצה לזהות אישית. מחניך מקבוצת נחליאל – לדני כהן.

מאפיינים בשטח:

- חיפוש ה"אני" שמתבטא בחיצוניות.
- גורם לעיתים לניסיון "לבטא את עצמי" בדברים חיצוניים חריגים.
- מעבר לחטיבת ביניים, יציאה מהחממה.
- מתחילים לנסות כל מיני דברים, מתחילים להעיז בכל האמור בשבירת מסגרת.
- שואלים שאלות ומחפשים תשובות לשאלות בין השאר בעיתונים, בטלוויזיה ובספרות.
- גיבוש הזהות המינית אצל הבנים.
- מרד בהורים.
- "יוצאים" בערבים, המושג "לצאת" נהיה מוכר.
- עשיית רושם בנים-בנות.
- מרגישים שהפעילות "קטנה" עליהם – מסדר!?
- מחפשים פעילות אמיתית.
- חברה בוגרים...

בעיות שעוללות להיווצר:

- אופי היציאות עלול לנטות לכיוונים לא חיוביים.
- המעמד החברתי נקבע לפי מידת עניין של בנים-בנות.
- אופי בר-מצוות עלול להיות שלילי.
- המסגרת הסניפית עלולה להישבר (לעיתים בהפגנתיות), קושי עם המסגרת.
- בעיות צניעות, בינו לבינה.
- אין חיבור לדרך החיים הדתית.

תפקיד המדריך:

- לעודד עזרה הדדית בין חברי הקבוצה.
- לפתח את היחסים הבין-אישיים.
- לעשות שימוש בכלים כמו דיון ועבודה בקבוצות.
- לעודד עצמאות בקרב החניכים ולהתחיל לפתח מנהיגות
- לפתח ולהעשיר את הידע של החניכים.
- ליצור קבוצה מגובשת ותומכת.
- לעשות שיחות אישיות ולהתמיד בכך.
- מתן תשומת לב לבעיות חברתיות.
- פעולה אטרקטיבית יותר, לא שגרתית וקבועה.
- לתת להם הרגשה שהם דוגמא אישית לחבריהם א'.
- לתת להם משימות משמעותיות בסניף.
- שיעורי תורה קבועים.
- הכרות אישית ומשמעותית עם כל חניך וחניך.
- אופי פעילות מעמיק יותר-- לא ערב שוקולד.
- הסבר מעמיק על דרך התנועה (מדריך, זה הזמן לברר!).
- ליצור אצלם גאווה דתית.
- לתמוך בחניכים העוברים את גיל ההתבגרות.
- לדבר על הבעיות, לשמור על רמת פתיחות גבוהה בקשר אישי ובשיחות כלליות.
- ליצור תחליף ליציאות. ליצור יציאות קבועות בהכוונת המדריכים.
- לחזק את המסגרת של התנדבויות ושיעורי תורה.
- להרבות במבצע עשייה - מסגרת להוצאת המרץ.
- מערך צניעות בינו לבינה.
- לעסוק בנושאים מופשטים ועמוקים.
- לעסוק בדילמות ערכיות כחלק מגיבוש הזהות הערכית של החניך.
- לעודד חשיבה עצמאית והבעת דעה.
- לעסוק בנושא לחץ-חברתי.
- להדגיש את הייחוד של כל פרט בקבוצה.
- לעשות ועידה קבוצתית על מנת לקבוע את המסגרת, וכך הם מקבלים על עצמם דברים ולא כופים עליהם.